

Şamil Qurbanov – 90

İllərdən bəri görüb tanıdığım professor Şamil Qurbanov bu gün həyatda olmasa da, nurlu siması hələ də gözlərim önündən getməyib. Bilirəm, onun haqqında düşüncələrimi kiçik bir qəzet məqaləsinə sığışdırmaq mümkünsüzdür. Amma çətin olsa da, 90 illik yubileyində haqqında yazmaq qərarına gəldim.

“Açılmamış səhifələr”i açan ədəbiyyatşünas

Şamil Qurbanov Bakı Dövlət Universitetində müəllimimiz olub. Jurnalistika fakültəsində oxuyanda Şamil Qurbanovun mühazirələrini dinləmişik. Tələbələrin qəlbini fəth etməyi bacaran pedaqoq idi. Biz sevimli Şamil müəllimin sözündə bütövlük və dəqiqlik gördük. Çünki o, əxlaqi və mənəvi təmizliyi müəllim üçün ən ali dəyər sayırdı. Hər dəfə əl-ələ görüşdüyüm, parta arxasında oturub mühazirələrini, söhbətlərini dinlədiyim Şamil müəllimin xatirəsi unudulmazdır.

Şamil Qurbanov özünə və başqalarına qarşı tələbkar və prinsipial idi. Pedaqoji fəaliyyəti nümunəviliyi, elmi araşdırmaları dərinliyi ilə diqqət çəkib. Onun elmi fəaliyyətinin əsas istiqamətləri klassik Azərbaycan ədəbiyyatı, ədəbi əlaqələr, mühacirət ədəbiyyatı, repressiya qurbanları kimi tanınan ədiblərin yaradıcılıq problemlərinin tədqiqinə aid olub. O, 20-dən çox kitabın, 300-dək sanballı məqalənin müəllifidir. Azərbaycan publisistikasının görkəmli nümayəndələrindən Hüseyn Minasazovun, Ömər Faiq Nemanzadənin və Rəhim bəy Məlikovun “Seçilmiş əsərləri”ni tərtib edib və nəşr etdirib. Şamil Qurbanovun “Açılmamış səhifələr”, “Ədəbi dostluq”, “Klassik rus poeziyası Azərbaycanda”, “Ömrün fikir dünyası”, “Cəmaləddin Əfqani və türk dünyası”, “Nəriman Nərimanov dünyası” kimi əsərləri böyük maraqla qarşılanıb. Bu əsərlər İran, Türkiyə, İraq və başqa ölkələrdə də çap olunub, yayılıb.

Şamil Dünyamalı oğlu Qurbanov 1934-cü il mayın 10-da Gürcüstanın Bolnisi rayonunun Faxralı kəndində doğulub. Kənd orta məktəbini 1955-ci ildə bitirib. Elə həmin ildə ADU-nun (indiki BDU-nun) jurnalistika şöbəsinə daxil olub. Universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirdikdən sonra “Azərbaycan məktəbi” jurnalında ədəbi işçi kimi fəaliyyətə başlayıb. 1962-ci ildə Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi kafedrası üzrə aspiranturaya qəbul olub. “Zaqafqaziya rusdilli mətbuatında Azərbaycan ədəbiyyatı (1905–1917)” mövzusunda dissertasiya işini vaxtından əvvəl müdafiə edərək, filologiya elmləri namizədi elmi dərəcəsi alıb.

Bir müddət “Bakı” və “Baku” axşam qəzetlərində ədəbiyyat və mədəniyyət şöbəsinin müdiri işlədikdən sonra yəni-dən universitetə qayıdıb. “Azərbaycan dili və onun tədrisi metodikası” kafedrasında dosent kimi çalışıb. 1973-cü ildən Türk və Şərqi slavyan xalqları ədəbiyyatı kafedrasına keçib. Şamil Qurbanov 1975-ci ildə “XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan-rus ədəbi əlaqələri” mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edib və filologiya elmləri doktoru elmi dərəcəsi alıb. Rus

ədəbiyyatından mühazirələr oxuyub. 1989-cu ildən həmin kafedranın müdiri işləyib.

Professor Şamil Qurbanov o dövrlərdə oxuculara az məlum olan maraqlı şəxsiyyətlərlə bağlı araya-ərsəyə gətirdiyi tədqiqat əsərlərini geniş oxucu kütləsinə təqdim edib. Həmin şəxsiyyətlər Rəhimbəy Məlikov, Məmməd Qarayev, Həməzətəbəy Qəbulov, Şirvanski, Sona xanım Axundova, Kərim Yayıcı və başqalarıdır. O, həmçinin, Əlibəy Hüseynzadə, Əhmədbəy Ağaoğlu, M.Ə.Rəsulzadə kimi görkəmli şəxsiyyətlər haqqında da dərin məzmunlu tədqiqat əsərləri yazıb. Ən böyük xidmətlərindən biri də Ömər Faiq Nemanzadə və Şeyx Cəmaləddin Əfqani haqqında olan tədqiqatlarıdır. Bu parlaq şəxsiyyətlərin həyat yolundan böyük məhəbbətlə söhbət açıb.

Onun adı Azərbaycanın elmi, pedaqoji və siyasi ictimaiyyəti arasında hörmətlə çəkilir. Çünki nüfuzlu söz sahibi, ehtiram sahibi idi. Milli Məclisin I və II çağırış deputatı, parlamentin Elm və təhsil məsələləri daimi komissiyasının üzvü kimi, müstəqil Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik aktlarının hazırlanıb qəbul edilməsində yaxından iştirak edib. Azərbaycan–Gürcüstan parlamentlərarası əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və inkişafı üçün də yorulmaz səylər göstərib.

Ümumiyyətlə, Şamil Qurbanov üzərinə düşən vəzifələrə həmişə dərin məsuliyyətlə yanaşmış, hər işin öhdəsindən ləyaqətlə gəlmiş. Dəfələrlə beynəlxalq simpozium və konfranslarda (Ankara, Bursa, Tehran, Bağdad, İsfahan, Moskva, Tbilisi, Daşkənd və Düşənbə) iştirak edib. Məhz bunlar onun ömür kitabına yazılan səhifələr və həyatda qoyduğu silinməz izlərdir.

Həzi HƏSƏNLİ,
şair-publisist